

Twée vrouwen in rol van Hamlet podium

Willem Nijssen

Twée vertolkingen van Hamlet door een vrouw: Asta Nielsen in een stomme film uit 1920 en Abke Haring dit weekend nog in Stadsschouwburg Amsterdam. Beiden aanbevolen.

Ik begin er veel te laat over. De première was al op 19 maart dit jaar en het zijn nu echt de allerlaatste voorstellingen van 'Hamlet vs Hamlet'. Vanavond, morgen en zaterdag nog te zien in de Stadsschouwburg van Amsterdam. Bewerker Tom Lanoye is niet altijd lief voor het oorspronkelijke script (ik zeg het maar 'neutraal netjes'), maar het is door zijn rijke taalgebruik wel een heerlijke manier om je daaraan te ergeren.

De keuze om van Hamlet een puberale jongeling te maken die vermorzeld wordt tussen de volwassenen, is er een van regisseur Guy Cassiers. Ik kreeg er de kriebels van. Ook al weet ik dat het bijna niet anders kan dan van Hamlet altijd weer onze Hamlet te maken. En de gedachte 'Ah, dus dat is anno 2014 nu een theatrale held' is op zich eigenlijk boeiend genoeg om er nog verder op door te denken. ('Zegt dat iets over ons?' - 'Is slachtofferdenken de norm geworden' enz enz)

Dat het toch een prachtige voorstelling genoemd kan worden, heeft ook veel te maken met de vormgeving, in de kostuums maar met name in het decor. Een abstracte vorm van kasteel, bijna immaterieel, een mengeling van licht en metaal die soms van goud lijkt en op andere momenten zo doods als lood. Dat alles op een glazen vloer als speelvlak, waaronder vergankelijkheid in allerlei vorm duidelijk zichtbaar is.

En dan: Hamlet wordt gespeeld door een vrouw. Een keuze van regisseur én bewerkster samen. Een androgyne vrouw, dat wordt er wel bij gezegd. Een reactie op Shakespeares dagen, toen alle vrouwenrollen door mannen werden gespeeld, beweren anderen. Belangrijk verschil: toen werd daar geen woord aan vuil gemaakt, nu staan alle bladen er van vol. Wie heeft Abke Haring nog niet mogen interviewen? Zeker nu ze twee weken geleden de Theo d'Or 2014 (voor beste vrouwelijke dragende rol) heeft gewonnen? Ik dus. Natuurlijk zou ik mijn best gedaan hebben een aantal zinvolle vragen voor te bereiden. Dat had ook wel ontmoeten (in geval dat), want spontaan heb ik er niet zo heel veel vragen bij. Het maakt van Hamlet een heel speciale Hamlet, een beetje een onwezenlijke Hamlet, niet te plaatsen, niet te vatten. En of dat eigenlijk de bedoeling was? Maar verder beantwoordt deze Hamlet als personage voor mij nog voldoende aan de aangeboden en aangeleerde verwachtingen.

Een toneelvoorstelling kan van alles met je doen. Een intellectuele ontdekkingsreis uitlokken is wat mij betreft even welkom als een diep weggeborgen emotie tot leven wekken. En die man-vrouw 'controversé' heeft me al veel ontdekkingen opgeleverd. Zo verscheen er in 1881 een publicatie onder de titel 'The Mystery of Hamlet'. Geschreven door de Amerikaan Edward Payson Vining (1847-1920). Hij was 'general freight agent for Union Pacific Railway Co. and an amateur Shakespearean'. Zo'n type dat zich een leven lang vastbijt in zijn hobby's. De kern van zijn betoog: Hamlet werd als meisje geboren, maar in het diepste geheim opgevoed als jongen om zijn/haar vader te kunnen opvolgen.

Vervolgens heeft de Deense 'diva van de stomme film' en 'eerste internationale film-

ster' Asta Nielsen op dat thema in 1920 een (stomme) film gemaakt, waarin zij zelf uiteraard de hoofdrol speelde. Een film die verloren werd gewaand, tot er in 2005 een ingekleurde kopie werd teruggevonden. Die met bloed, zweet en tranen gerestaureerd is en van nieuwe, intrigerende filmmuziek voorzien. De 'Hamlet' uit 1920 is ook op YouTube te vinden, maar op DVD voor mooier en beter te koop. En die film

bekijken is een belevenis op zich. Nog eens 'Hamlet' een eigenzinnige draai gegeven zien. Asta Nielsen bezig zien, terwijl ze het filmacteren aan het uitvinden is. Sowieso de bewonderende nostalgie en de opperste verbazing die stomme film losmaakt. Ik raad ze beide aan, Abke Haring en Asta Nielsen als Hamlet.

Willem Nijssen blikt elke week vooruit - en terug - op bijzondere toneelvoorstellingen in het Zeeuwse podiumaanbod.

■ Scène uit 'Hamlet vs Hamlet' door Toneelgroep Amsterdam. foto Jan Verseyveld